

A ampliación do mundo coñecido

Navegantes, conquistas e o choque que transformou o planeta.

O gran problema do século XV

Durante a Idade Media, o mundo coñecido era pequeno e baseábase en relatos de peregrinos e comerciantes.

O Motor do Cambio: O comercio das especias.

Europa necesitaba desesperadamente unha nova vía marítima cara a India e Oriente para obter riquezas, xa que as rutas tradicionais estaban bloqueadas.

A estratexia portuguesa

Ruta: Cara ao leste, bordeando a costa de África.

Fitos: Cabo da Boa Esperanza (Bertomeu Dias, 1487) e a India (Vasco da Gama, 1498).

Resultado: Dominio do tráfico de especias no Índico mediante unha rede de factorías costeiras.

A aposta de Castela

Ruta: Cara ao oeste, a través do inexplorado océano Atlántico.

O Proxecto: A idea de Cristovo Colón de alcanzar Asia navegando en liña recta.

Resultado: O descubrimento accidental dun novo continente.

Un erro matemático histórico

Colón estaba convencido da esfericidade da Terra, pero os seus cálculos eran erróneos.

O cálculo de Colón:

Cría que a Terra medía 30.000 km de circunferencia. Pensaba que Xapón (Cipango) estaba a un tiro de pedra de Canarias.

A realidade:

A Terra mide 40.000 km. O que el non sabía era que un continente enteiro bloquealha o seu camiño cara a Asia.

O rei de Portugal rexeitou o proxecto. Tras varias negativas, os Reis Católicos (con apoio dos frades de La Rábida) decidiron financeiroo.

1492: Cara ao descoñecido

3 Agosto: Saída do porto de Palos (Huelva) con tres naves (Pinta, Niña, Santa María) e uns cen homes.

Marzo 1493 (O Retorno):
Unha tormenta separa a flota.
¡Martín Alonso Pinzón chega a Baiona (Pontevedra)!
Colón arriba a Lisboa.

Previa: Capitulacións de Santa Fe (Colón recibe títulos de vicerrei, almirante e o 10% das riquezas).

12 Outubro: Chegada a Guanahaní (Bahamas), bautizada como San Salvador. Colón cre que chegou á India.

Repartindo o planeta

As viaxes sucesivas de Colón, e as exploracións de Américo Vespucio, confirmaron que non era Asia, senón un novo continente: América.

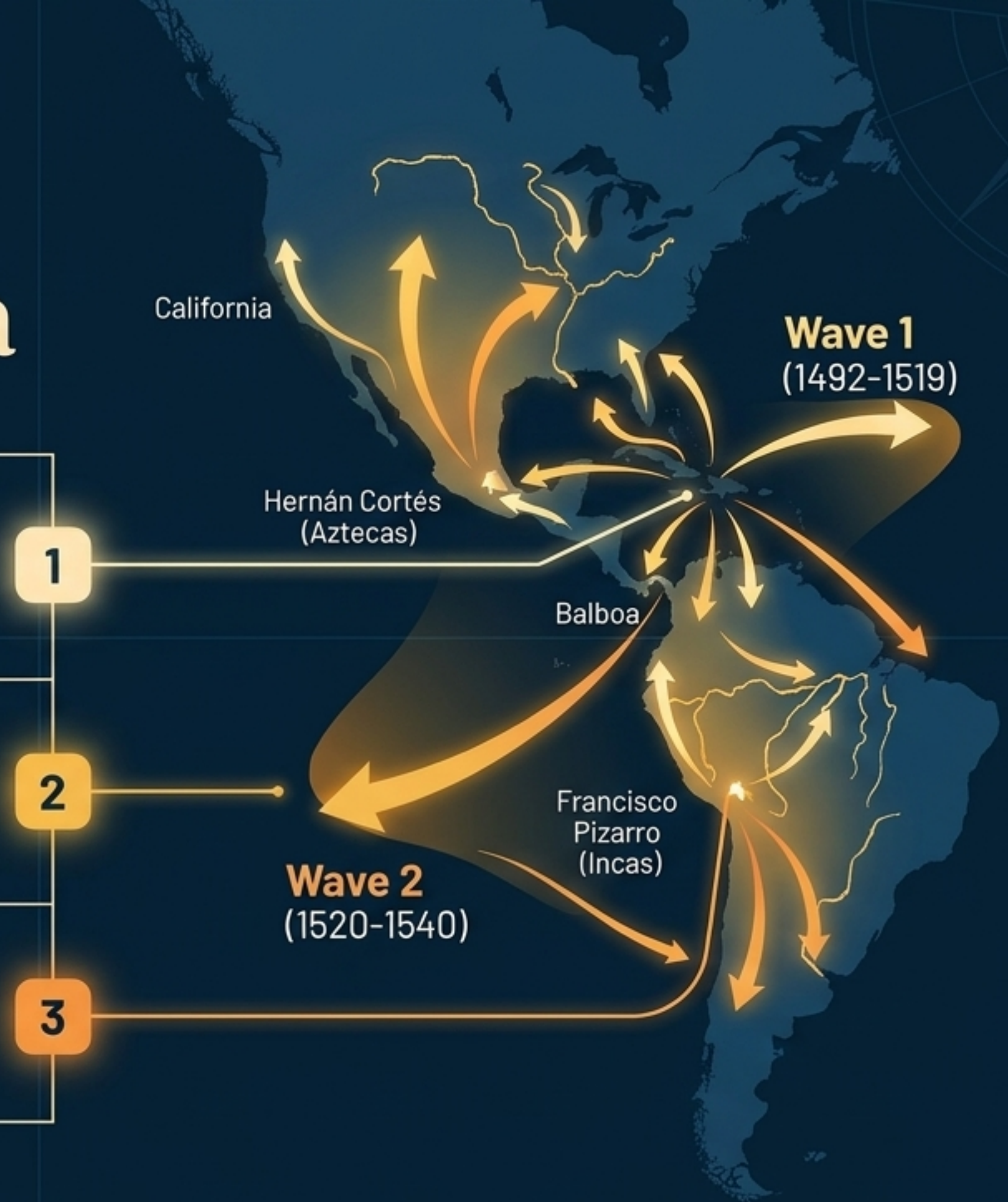
Lado Castelán:
O resto do continente americano.

O Tratado de Tordesillas (1494). Para evitar a evitar a guerra, España e Portugal asinaron un acordo. Trazaron un meridiano a 370 leguas ao oeste de Cabo Verde.

Lado Portugués:
África, Asia e o dereito a colonizar Brasil.

O avance da conquista española

1492-1519: As Antillas	Base de operacións en Cuba. Exploración ata Florida e o Río da Prata. Balboa descobre o Pacífico.
1520-1540: O Grande Avance	Hernán Cortés conquista o imperio azteca. Francisco Pizarro somete aos incas. Exploracións desde California ata Chile.
1541-1560: A Consolidación	Completese Hispanoamérica; exploración de grandes ríos como o Mississippi e o Amazonas.

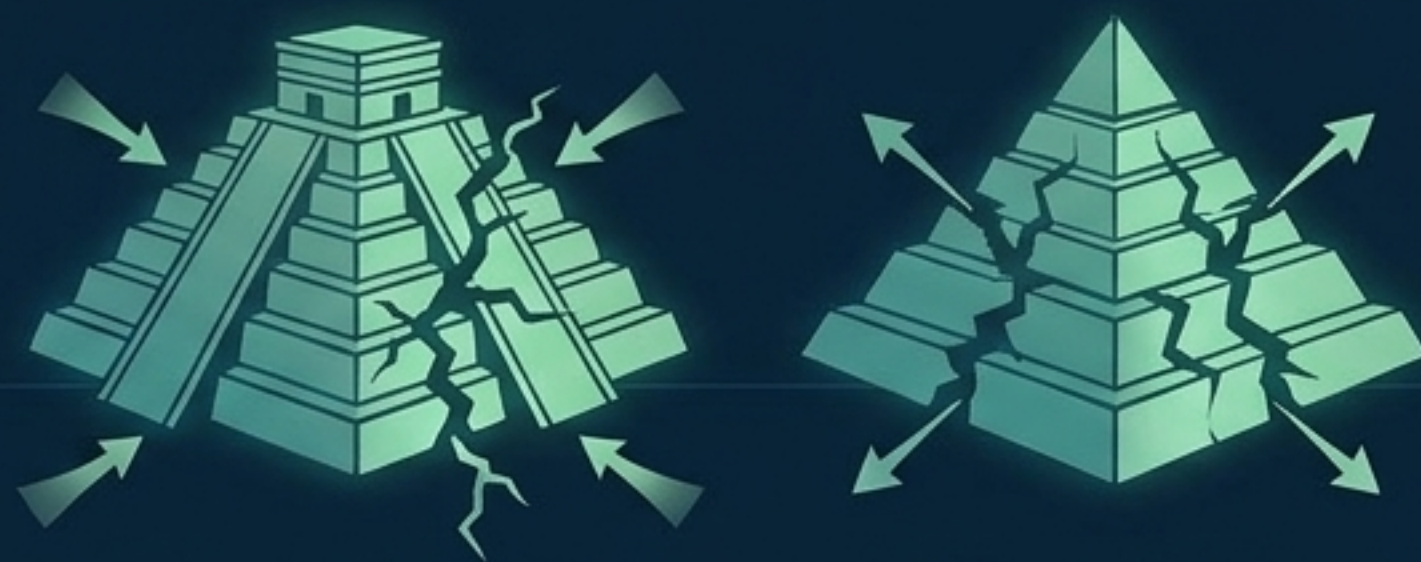
Por que a conquista foi tan rápida?

A fenda tecnolóxica

Superioridade militar. O uso de armas de fogo, armaduras, canóns, cabalos e cans causaron enorme estupor e estragos.

O colapso interno

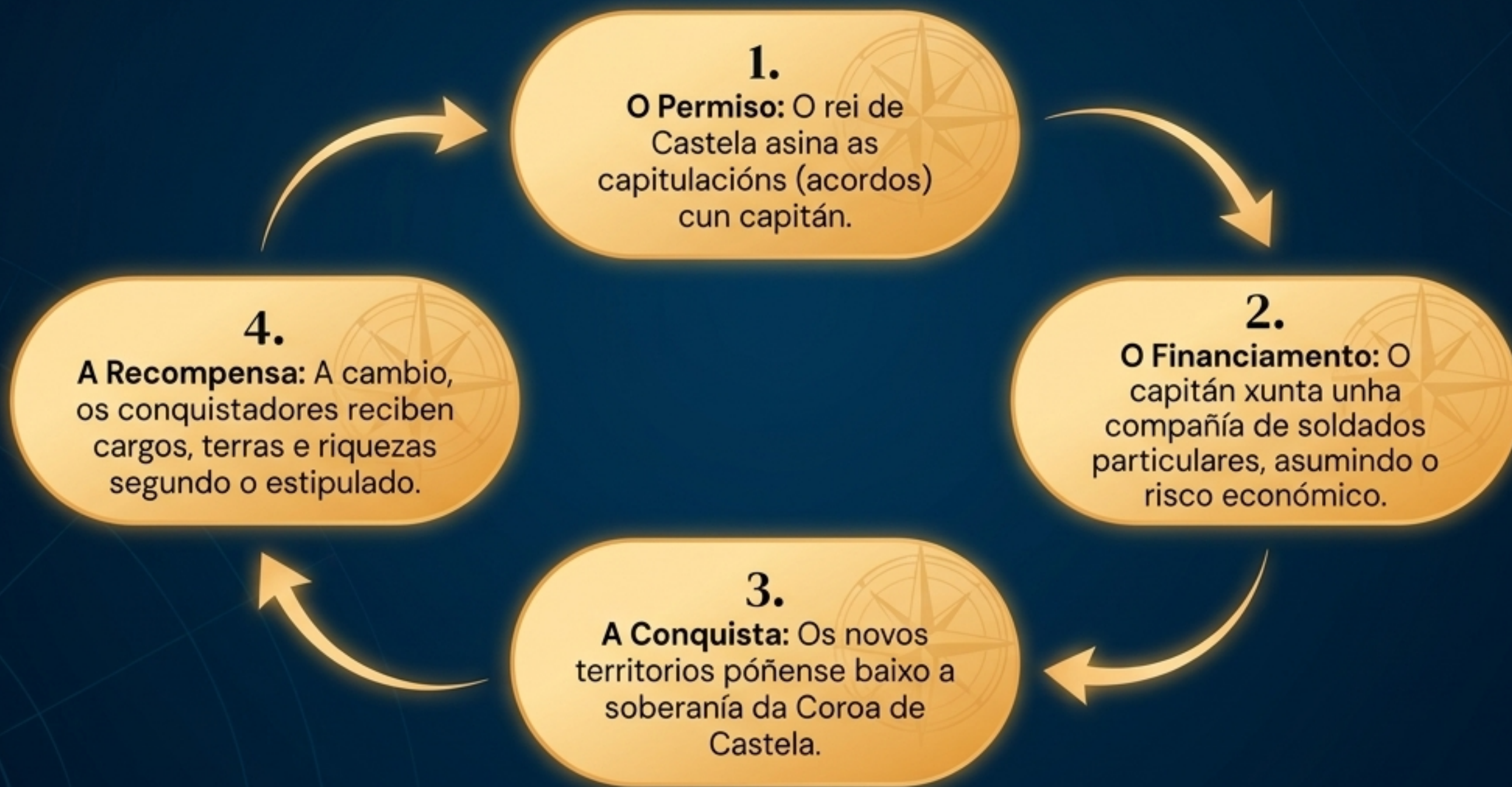

Os españois aproveitaron os graves problemas internos e as guerras civís dos imperios azteca e inca, conseguindo alianzas cos pobos indios rivais. Ademais, o seu sistema centralizado fixo que, ao capturar ao monarca, toda a poboación se sometese.

Ao principio pensaban que os españois eran inmortais... mandou a uns criados seus que afogasen no río a un cristián... como afogou, entenderon que os demais tamén eran mortais. — **Francisco López de Gómara, 1552.**

A empresa privada da conquista

A conquista non foi financiada directamente polo Estado, senón que funcionou mediante empresas particulares.

O choque biológico que cambiou as dietas

De América a Europa

De Europa a América

Un intercambio que alterou os ecosistemas e a alimentación de todo o planeta.

O custo humano: O descenso demográfico

As guerras, a explotación e, sobre todo, as novas enfermidades europeas causaron unha drástica diminución da poboación indíxena americana.

Isto provocou a desaparición da sociedade tradicional precolombiana e derivou no violento traslado forzado de poboación negra escrava desde África.

Nestas ovellas mansas (...) entraron os españois como lobos e tigres e leóns moi crueis e famentos de moitos días... A illa de Cuba está case despoboadada.
— Bertomeu das Casas, 1552.

Descenso Demográfico

Síntese: As consecuencias dun mundo novo

Culturais

Ampliación do mundo coñecido; confirmación da Terra esférica; inicio da europeización e expansión do catolicismo.

Económicas

Auxo do comercio e dos portos atlánticos; aumento da produción artesanal en Europa.

Sociais e Demográficas

Mestura de razas; brutal caída da poboación indíxena; emigración europea; escravitude africana.

Políticas

Formación dos primeiros grandes imperios globais (España e Portugal) e inicio dunha rivalidade europea polo control do planeta.

O mapa complétase

O ilamento medieval rematara. En poucas décadas, o mundo converteuse, para ben e para mal, nun espazo global permanentemente conectado.

